

De Tweede Kamer der Staten-Generaal
t.a.v. vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Onderwerp : Bestaanszekerheid voor mensen met een beperking in de participatiewet
Datum : 25 april 2024
Referentie : 24-0935/JB
Inlichtingen bij : Joris Barendrecht, j.barendrecht@iederin.nl

Zorg dat mensen met een beperking in de Participatiewet bestaanszekerheid krijgen

Geachte leden van de commissie SZW,

Op 14 mei debatteert u over de Participatiewet. Onder deze wet vallen veel mensen met een beperking. En het treurige is dat juist voor deze kwetsbare groep de wet niet werkt. Ook de commissie OCTAS en de commissie sociaal minimum hebben dit recent nog vastgesteld.

De Participatiewet is bedoeld om mensen te laten participeren, maar zorgt bij mensen met een beperking of chronische aandoening voor het tegendeel: ze lopen vast. De regels maken het bijna onmogelijk om financieel zelfstandig te worden en belemmeren het aangaan van een relatie en uiteindelijk ook het vormen van een gezin. Het is daarom duidelijk dat er voor deze groep ingrijpende wijzigingen nodig zijn, die duidelijk verder gaan dan wat de minister nu heeft voorgesteld binnen Participatiewet in balans (Spoor 2). Onderstaande knelpunten moeten dringend worden opgelost. Ieder(in) roept u op om er alles aan te doen om dit te realiseren.

1. Mensen met een medische urenbeperking kunnen nooit een fatsoenlijk inkomen verdienen

Mensen die vanwege hun beperking slechts enkele uren kunnen werken zitten gevangen in de bijstand. Werken binnen de Participatiewet loont nauwelijks en het is daardoor onmogelijk om je ooit uit de uitkering te werken. Met de huidige vrijlating mag je van elke euro die je bijverdient 15 cent houden. Stel, je werkt wekelijks 12 uur (voor jou een voltijdse werkweek omdat je naar vermogen werkt) tegen het wettelijk minimumloon. Dan komt dit neer op maandelijks 80 euro boven op je bijstandsuitkering. Dit is bitter weinig en dus kiezen velen noodgedwongen voor vrijwilligerswerk, want dat loont meer dankzij de onbelaste vrijwilligersvergoeding. Ook is er een groep mensen in de Participatiewet die helemaal niet kan werken vanwege hun aandoening. Ook zij zitten klem.

“Ik wil graag de stap maken naar betaald werk, maar mijn werkgever adviseert mij vrijwilligerswerk te blijven doen omdat dit mij meer oplevert.”

Alex,
8 jaar gevangen in de bijstand

- **Wilt u de minister vragen wat zij gaat doen om werk lonend te maken voor mensen met een beperking en wanneer zij dat ook daadwerkelijk gaan merken?**

2. Mensen met een beperking kunnen geen zelfstandig bestaan opbouwen

De Participatiewet heeft een partner- en vermogenstoets. Dit betekent dat je geen recht hebt op een uitkering wanneer je partner geld verdient of wanneer je teveel geld op je bank hebt of bijvoorbeeld een huis bezit. Dit is begrijpelijk vanuit de 'tijdelijk vangnet' gedachte. Maar voor mensen die vanwege hun beperking niet kunnen werken, of zich niet uit de uitkering kunnen werken, zorgt dit voor schrijnende situaties. Mensen zien af van samenwonen (wat overigens ook de huidige wooncrisis versterkt). Of ze worden volledig afhankelijk van het inkomen van hun partner, waardoor relaties uit balans raken. Anderen moeten al hun opgebouwde vermogen opeten, ondanks het feit dat zij niet kunnen werken. Ook komt het voor dat mensen een schuld aangaan bij hun gemeente, omdat hun koophuis een overwaarde heeft.

- **Wilt u de minister vragen wat zij gaat doen om samenwonen mogelijk te maken voor mensen met een beperking?**
- **Wilt u de minister vragen de vermogenstoets rechtvaardiger te maken, zodat mensen geen schulden aan hoeven te gaan bij de overheid om te kunnen eten?**

"De partnertoets legt een grote druk op onze relatie. Ik ben afgewezen voor de Wajong omdat ik met pauzes 2 uur per dag kan werken. Nu werk ik 2 uur per dag in de horeca, verder brengt mijn vriend al het inkomen binnen voor ons jonge gezin. Het voelt scheef om zo financieel afhankelijk te zijn."

**Maaïke,
3 jaar in grote afhankelijkheid door de Participatiewet**

3. Bestaanszekerheid hangt ook af van de gemeente waar je woont

Ieder(in) ontvangt ontzettend veel signalen van mensen die het beleid van hun gemeente als onrechtvaardig ervaren. Want hadden ze in de gemeente iets verderop gewoond, dan was dat voor hun besteedbaar inkomen veel beter geweest. Tussen gemeenten bestaan namelijk veel verschillen in inkomensondersteuning. Zo is bijvoorbeeld het recht op compensatie voor meerkosten vanwege hoge zorgkosten lang niet overal goed geregeld. En ook de inkomensgrens voor toegang tot bijzondere bijstand (wanneer je bijv. een nieuwe wasmachine nodig hebt) ligt in de ene gemeente hoger dan in de andere. Verder zijn er ook grote verschillen bij de ondersteuning voor werk. Zo krijg je in de ene gemeente veel moeilijker een jobcoach dan in de andere. Ook is het kwaliteitsverschil tussen gemeenten groot als het gaat om de expertise op het gebied van ondersteuning naar werk voor mensen met een beperking of chronische ziekte.

- **Wilt u de minister vragen om zo snel mogelijk landelijke basisnormen te stellen voor inkomensondersteuningsregelingen?**
- **Wilt u de minister vragen om de kwaliteit en toegang tot ondersteuning bij het vinden en behouden van werk voor mensen met een beperking landelijk op een hoog en gelijkwaardig peil te brengen?**

ieder(in)

“Ik woonde in plaats A, daar mocht ik bij wijze van spreken nog geen stuk kaas krijgen van mijn ouders. Ook mocht ik daar de vrijwilligersvergoeding die ik kreeg voor mijn vrijwilligerswerk niet houden, sowieso waren ze niet enorm blij met dat vrijwilligerswerk. Terwijl ik daar juist ook trainingen kreeg die me konden helpen op de arbeidsmarkt. Ik verhuisde naar gemeente B, waar dit vrijwilligerswerk juist werd aangemoedigd en daar vonden ze de ondersteuning van mijn omgeving juist goed. Daarnaast hadden ze een werkconsulent speciaal voor jongeren die bekend zijn met zorg.”

**Felicia,
inmiddels studerend en op weg naar de arbeidsmarkt**

Ik vertrouw erop dat u deze punten wil inbrengen en wens u een vruchtbaar debat.

Met vriendelijke groet,

Illya Soffer
directeur Ieder(in)

P.S. Ook [het artikel Ziek in de bijstand: 'Het voelt onrechtvaardig' in NRC](#) geeft een heel goed beeld van de problemen die mensen met een beperking of chronische ziekte ervaren in de Participatiewet.